

Pogled po svetu.

U TRSTU, 17. maja 1899.

O položaju u Austro-Ugarskoj monarhiji, bave se više no obične domaće i strane novine. Dve su glavne točke, oko kojih vodi se glavna razprava, t. j. nagodba između obiju pola monarhije i jezikovno pitanje u Českoj. Što se tiče nagodbe, reč bi da će morati da popusti ugarska vlada austrijskoj ili će slijediti odstup austrijskog ministarstva. Obzirom na rješenje jezičnog pitanja valju priznati, da se nalazi na istom mjestu, na kojem biće kod zaključenja zadnjega zasjedanja carevinskog vijeća. Većina stranaka protivi se izdanju jezičnog zakona na temelju § 14, u što je najglavnije, opiru mu se i Česi, koji naglašuju, da je pozvan za rješenje tog pitanja jedino češki sabor.

Dne 15. t. m. prihvatio je češki sabor nakon višednevne razprave zemaljski proračun. Većina govornika branila je mladočesku politiku u carevinskom vijeću.

U ljubljanskom saboru prihvaćen biješ prošloga četvrtog vratilo i rođoljub predlog, da se podučaje naime u realnih školah u Kranjskoj hrvatski jezik kao predmet. I tim predlogom stvoren je korak bliže za ujedinjenje Slovenaca i Hrvata.

Gorički zemaljski kapetan dr. Pajer odgovorio je ponaglije i nedostojno položaju — kojegu zauzimaju uvjetni slovenski zastupnici, pod kojima bi bili pripravni sudjelovati u saboru. Da se takvim postupanjem neće doći do složnoga rada u zemaljskom saboru Goričke, neočekuje valjdu ni sam g. Pajer.

U dolnjo austrijskom saboru došlo je prošlih dana između kršćanskih socijalista i liberalaca do burnih okršaja. Njemački liberalci hametom potučeni ostavili su sabornicu, i kako se čini, neće se u sadašnjih okolnostih vratiti u sabor.

U Biogradu dolazi vijest, da bivši ruski zastupnik na biogradskom dvoru Žadovski nije opozvan, već da se nalazi na dopustu. On da će se vratiti na svoje mjesto u Biograd čim otidje od tamo razkralj Milan, na što da se neće dugo čekati.

Bugarska narodna skupština ili sobrane sastati će se u Sofiji dne 27. t. m.

Ruski car Nikola primio je ovih dana u audienciju zagovaratelju občenitoga mira g. S. T. e. a. d. Car mu se je zahvalio, što je posirio po Englezkoj i Americi uživši misao za sveobčim mirom. Taj apostol mira govorio je i u Petrogradu o tom obljebljenom predmetu. On je izjavio nekomu znauju, da se car Nikola mnogomu nuda od konferencije za sveobče razoružanje.

U Italiji imadu novo ministarstvo, koje je sastavio bivši predsjednik Pelloux. Ovo će ministarstvo nastaviti nutarnju i vanjsku politiku nedavno odstupivšeg ministarstva, pak mu već sada protivniči prorču kратkotrajni život. Najuplivnija osoba u novom ministarstvu jest ministar izvanjskih posala Visconti — Venosta, koga hvale kao muža veoma opreznog i razborita.

Na konferenciji u Haagu za sveobče razoružanje neće biti zastupana sv. Stolica. Radi toga je iz Haaga odputovao tamošnji zastupnik sv. Stolice. U novinama nalazi se imenik svih zastupnika onih država, koje će biti zastupane na toj konferenciji. Nekoji zastupnici nalaze se juvre na putu za Haag.

Franina i Jurina.

- Fr. Mai da su kručali na prvu nedjelju od maja va Pazino: Viva!
Jur. Vero su, maj gušta saki glos 20 soldi.
Fr. A ki je to plaćal?
Jur. Oni mladi halavoi.
Fr. Pazinskomu komunu da valja parient 15 miljari sijurini za zidat. talijanski jinazij.
Jur. A kade do ih zet? Ter kada mi Pohjani pitamo, da nam se popravi put, volnjak al za drugo, kažu oni od ministarstva, da ni beći.
Fr. To j' drugi posal, oni misle reč, da ni za nas vanjske beći.

Različite vesti.

Odbor slovenskih i hrvatskih zemaljskih zastupnika Primorja imao je juče dne 17. t. m. sjednicu, u kojoj su izvjetitelji pojedinih trih pokrajina procitali svoje izvještaje o stanju u njih. Obsčeno gradivo izričio je glavnomu izvjetitelju, da ga u čim kraćem roku uredi.

† Josip Tomažić. U nedjelju u jutro preminuo je naglon smrt g. Josip Tomažić e. kr. finansijski savjetnik, uzoran činovnik i rođoljub. Prema smrt tega mladoga a veli radnoga činovnika i rođoljuba izjavlja se u svih slavenških slojevih grada Trsta veoma iskreni bol i duboko sunces. Počivao u miru dićni rođoljub!

Obiteljska nesreća. Iz Brseča javljaju nam, da je tamo preminula dne 13. t. m. providjena Svetotajstvija u liepoj stariji od 72 godine teoma, vjenčana gelj. Pašić, udova Jelisija, rođena Mihalović, dobra majka velevidnog župnika u Brseču g. Rajmunda Jelusića i džogu načelnika Kastavskoga Kazimira Jelusića te Ermina i Lava Jelusića. Matilde Skender i Ljubić Dešković, Blage pokojnika bijeli su daleko poznati radi ujedne izvanredne dobre i plemenitosti svih. U Bersecu boravila je kod svoga Mondiša skoro neprestano od kada je on tamo postao župnikom. Za njom žale težko uveljjeni sinovi, kecrke, nevjeste i unuci kuno i mnogobrojni znanci i prijatelji.

Dobroj starici podiočio Svetišnjici vječni pokoj i u njezinim milim naše najiskrenije saudeće uz živu želju, da bi ovaj težki udarao strpljivo podnesti mogli.

Glavna skupština. »Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru«. Ravnateljstvo naše družbe razposlalo je pozive na 6. redoviti glavni skupštinu, koja će se obdržati u Opatiji u četvrtak dne 25. maja 1899. sa sledećim rasporedom: 1. Sv. misa u 10 i pol sati u kapelskoj crkvi u Opatiji. 2. Glavna skupština u 4 sata podne u prostorijama družtvu »Zora« u Opatiji (kavarna Central) sa sledećim dnevnim redom:

- Pozdrav i komunikacije predsjedničtvu.
- Citanje zapisnika poslednje glavne skupštine.
- Izvješće tajnika.
- Izvješće blagajnika,
- Izvješće nadzornog vijeća.
- Moždani predlozi.

3. Koncert s predstavom na večer u prostorijama družtvu »Zora« (pri prikritim stolovima). Početak koncerta točno u 8 sati na večer. Uzajamna: za gospodu 2 krune, za gospodje i gospodice 1 kruna. Česti prirod idu na korist družbe sv. Cir. i Metoda za Istru, te se radi toga preplate prinajši se zahvalnošću. Program koncerta jest sledeći: 1. Zajo: »Grafičari.« Ouvertura. Igra glasba, 2. a) Gervais: »Narodni zvuci. Valčik.« b) Brož: »Nuzdravice mornara. Fantazija.« Udarne tamburinski sabor, 3. a) Brajš: »Poputina družbe sv. Cirila i Metoda.« b) Eisenhart: »Muzurka.« Pjeva sabor uz pratnju orkestra. 4. a) Zajo: »Dopravni i ljubi.« Pjesma. b) Brož: »Moj

san.« Glashena ōlika. Udarne tamburinski sabor. 5. a) Lisinski: »Lahku noć. b) Gervais: »Polog navade sture.« Potpotni hrvatski narodni pjesman. Pjeva sabor uz pratnju orkestra. — Štar Bazilio z napi pal. Komedija u dva čina. (Napisao E. m. i.)

Igrat će optička ječilištna glashna, a koncertnim dijelom ravnat će sabor vođi Lovorac. p. u. gosp. Artur Gervais.

Nova područnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru istanovila se je 30. aprila u Podgradu. Područnica je mješovita t. j. ženska i muška. U novi odbor izabrane samo gdje odnosno gdje. Predsjednikom bježe izabrana g. dž. Željko Jenko, tajnjicom g. dž. Marija Bilek, a blagajnicom g. dž. Marija Mavrić. Živili način svjetni Podgrajevi i njihove rođoljubne dame!

Izpitu osposobljenja za pučko i gradjansku škole, koji se je obdržavao pred e. kr. izpitom povjerenstvom u Kopru od 1.—6. t. m. podvrgli su se između ostalih sličnih načini učitelji, dotično mještajice, i to s dobrim uspjehom:

- Gosp. Kraljević Josip, učitelj u Dragudu.
- Gosp. Radec Kazimir, učitelj u Buzetu.
- Milosrdna sestra Tusar Roža, učiteljica na Voloskom, i.
- Gospodnjica Radivoj Jelka, učiteljica u Omišlju, s odlčenim uspjehom.

Povrh toga proglašeni su sposobni, da mogu podučavati njemački jezik u hrvatskim pučkim školama: gosp. Radec, milosrdna sestra Tusar Roža i učiteljica u Buzetu, gospodnjica Golmajer Sošić; gosp. Ryšlavý Ante, da može podučavati talijanski jezik i milosrdnica Dečoljan Marija hrvatski jezik u talij. pučkim školama.

Čestitajući iz svoga sreća ovim način vrednim učiteljem i učiteljicama na tako ličepom uspjehu svoga dosadašnjeg trudu, želimo im junačkošću zdravlju i željezne ustrajnosti, da uzmognu postići još ljepe uspjehi: mi polju prosvjeto našega mitologa naroda.

Umriven je na vlastitu molbu svjetnik prizivnoga suda u Trstu g. Clemente Mraček, rodom iz Pazina.

Gorički knez-nadbiskup biti imenovan kardinalom. Zadnjih dana pronašla se sad ovdje onda viest, da će biti imenovan kardinalom Gorički knez-nadbiskup, prenovi gosp. Dr. Jakov Misin. Jedni su tvrili, da će i takom imenovanju ostati u Gorici, dočim su pisali drugi, da će se ustvari u Rimu. Židovske novine Primorja traže su mu već naslednika — dakako Talijana — kako da se radi o kakvom židovskom velikom svećeniku.

Sad bi reč, da jo pitanje svršeno i glede imenovanja i sto se tiče nosljednika, gosp. Dr. Jakov Misin. Jedni su tvrili, da će i takom imenovanju ostati u Gorici, dočim su pisali drugi, da će se ustvari u Rimu. Židovske novine Primorja traže su mu već naslednika — dakako Talijana — kako da se radi o kakvom židovskom velikom svećeniku.

Sad bi reč, da jo pitanje svršeno i glede imenovanja i sto se tiče nosljednika, gosp. Dr. Jakov Misin. Jedni su tvrili, da će se ustvari u Rimu. Židovske novine Primorja traže su mu već naslednika — dakako Talijana — kako da se radi o kakvom židovskom velikom svećeniku.

Ovime imenovanjem odljevanih biti vi-

soko na sano preuzv. g. knez-nadbiskup, nego i drevna biskupija Gorička.

Pazar sa našom kožom. Dozvajemo iz posve pouzdane izvora, da je talijanska večina istarskoga sabora htjela u: svaki način uništiti mandate hrvatsko-slovenskih zastupnika. Samo uđeli tog, što su ju predstavnici e. k. oblasti od tog odljevanih, a užit će se obdržati.

Glavna skupština Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Ravnateljstvo naše družbe razposlalo je pozive na 6. redoviti glavni skupštinu, koja će se obdržati u Opatiji u četvrtak dne 25. maja 1899. sa sledećim rasporedom: 1. Sv. misa u 10 i pol sati u kapelskoj crkvi u Opatiji. 2. Glavna skupština u 4 sata podne u prostorijama družtvu »Zora« u Opatiji (kavarna Central) sa sledećim dnevnim redom:

- Pozdrav i komunikacije predsjedničtvu.
- Citanje zapisnika poslednje glavne skupštine.
- Izvješće tajnika.
- Izvješće blagajnika,
- Izvješće nadzornog vijeća.
- Moždani predlozi.

3. Koncert s predstavom na večer u prostorijama družtvu »Zora« (pri prikritim stolovima). Početak koncerta točno u 8 sati na večer. Uzajamna: za gospodu 2 krune, za gospodje i gospodice 1 kruna. Česti prirod idu na korist družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, te se radi toga preplate prinajši se zahvalnošću. Program koncerta jest sledeći: 1. Zajo: »Grafičari.« Ouvertura. Igra glasba, 2. a) Gervais: »Narodni zvuci. Valčik.« Pjesma. b) Brož: »Nuzdravice mornara. Fantazija.« Udarne tamburinski sabor, 3. a) Brajš: »Poputina družbe sv. Cirila i Metoda.« b) Eisenhart: »Muzurka.« Pjeva sabor uz pratnju orkestra. 4. a) Zajo: »Dopravni i ljubi.« Pjesma. b) Brož: »Moj

C. k. kotarsko školsko vjeće Lošinju držalo je dne 3. t. m. redovitu sjednicu i to prvu pod presjedanjem novim imenovanog kot. upravitelja g. A. pl. Muazzi. U koliko dozvajemo izjavio je go spod predsjednik glede razpravnog jezika, da će se on strogo držati državnih temeljnih zakona, polak kojih je svakom do pušteno rabiť svoj jezik. Da to i primjerom pokaze, govorio je i talijanski i hrvatski, česa se nije doživjelo pod dugoljetnim predsjednjovšnjem g. Zuccin. Tako se i hoće, nek inđe pravica da sve jednaka.

Zar tako? U talijanskih novinah čitali smo, da se je e. kr. namještaj gosp. grof Goëss izrazio u Kopru kod sjednice odbora, koji imadē razpraviti vladinu osnovu za prenos sabora iz Poreča u Puli, da hrvatsko-slovenski zastupnici na istarskom saboru nisu mogli naći u samom saboru porod njihovu izstupnu, ili drugimi riječi, da su oni istupili bez povoda ili da se ima taj povod tražiti izvan sabora.

Tekži bi bilo začaća dokazati g. namještaju ono, o čemu tvrdi u vrateljima krovovih crkve sv. Franu u Poreču, gradiske vjećnice u Puli i samostan sv. Klare u Kopru, jer to si čepi sam pčesa i zatvara silom oči, taj zaista neće ništa ni čuti ni viditi.

U ostalom mi smo već davno na čelu o tomu, kako g. namještaj grof Goëss o nešnosnom stanju u Primorju sudjeli i kako o tomu svojim predpostavljanim izvješćenjem. Na to čemo se još vratiti.

Crkva sredstvo potalijančivanja. Na drugom mjestu naći će način etatisti opravljati pritužnu hrvatskih župljana iz Pazina proti potalijančivanju našega naroda pomoći talijanskim propoviednicima, a ovde bi bilo je sličan slučaj, što no nam ga kazivaju naši seljaci iz okolice Kopra. U crkvi sv. Franjeve u Kopru propovijed kroz ovaj mjesec svaki dan od 6.—7. sati na večernim neki misiionar Talijan. Ovomu srijetaju talijansčine jest svaka druga tretja riječ: »La bella Italia«, »La mia bella Italia«, »Nostra bella Italia« itd. (Liepa Italija, moja, liepa Italija i naša liepa Italija).

Mi neznamo kako dolazi epožni Talijanci do toga, da upliče neprestano s vaju i Italiju u propovijed, u kojoj bi morao govoriti o vjeri, o Spasitelju i o njegovoj svetoj nauci. I medju naš narod dolaze propoviednici, Isosović, Franjeve itd. ali mi nismo jošči čitali, da bi oni bilo gdje za vremje propoviedi politizirali. To svojstvo ili bolje reku tu zadaću postavili su si kod nas jedino talijanski propoviednici, kojim je — reč bi sve i svu dozvoljeno.

Cuđimo se doista, da na sve to koli crkveni toli svetske oblasti žute, te mirzo i nemarco podnajušu, da se kučan božjih govoriti ono i onako, kako se nebi smjelo govoriti niti u privatnih stanovih. Nevjerujemo, da je takovo politiziranje u crkvama na korist crkve i države.

Za družbu sv. Cirila i Metoda sabralao se dne 30. aprila t. g. u vesolom družtvu kod gosp. Kinkela u Rukavcu svatu od for. 4.15. U istom družtvu bje ideicitiran jedan svinematograf g. K. Jelisića za 50 nč.; k tomu se je dođao udstatak računa 15 nč. Odnosna sota bje poslana blagajniku družbe.

Iz Višnjana pišu nam 8. t. m. Dušoljarični u Višnjantu pop Palaoro bio je vrueć zamolio občinskog glavaru, da mu upisti jednu praznu školsku dvoranu za nekoliko predstava u dobrotovorne svrhe (tako je barem rekao) obećavši svetčano, da će zaprijeći svaki i najmanji politički izraz, i kada bi slučajno koji neprimljak takova sta učinio, da bi on sam bio onaj, koji bi zapustio stvar. Ali vuk mjenja dijaku, niti eudi ne. Dne 1. je bila prva predstava. Obćina je učinila sve moguće, da bude podslatvatu pri ruci. Sve je teklo mirno do svršetka, a onda se dogovorno počeli izazivati vičući občinskom domom: »Eviva l'Istra italiana!« Dakako, da će tomu biti doprinjeti i ono 5.—6. glasovitih Porečana, koji su bili najmljeni za to, da obabre braću u Višnjantu. Znatiželjni smo kako će se opravdati pop i hoće li i nadalje gosp. mečnik dozvoliti tim finim stonovom djedovske kulture, da u občinskom domu vrednjaju i izazivaju hrvatsku večinu. Čujemo, da jo občina bila zapitala program, ali da nisu niti odgovorili. Drugi čemo se put obustaviti baviti s tom predstavom i sa nekom malom stvaricom, koja će zanimati šire občinstvo, a danas smo samo ovo iznijeli, da se vidi, kako se talijanasi ponosaju po Istri.

Iz Voloskoga pišu nam 16. t. m. Dne 30. aprila obdržavala je ovđesjeda žensku područnu družbu sv. Cirila i Metoda svoju redovitu godišnju skupštinu. Iz izvješća blagajnice razabrašmo, da jo u

godini 1898. unišlo u lino članarine f. 49. U novi odbor bijahu izabrane: gospodja Avelina Fabianić predsjednicom, gospodjice Pia Perdić tajnjicom, Lidiću Šekoviću blagajnicom. Želimo i oče- kujemo, da će ova podružnica složeno s našim poštovno raditi na korist naše prezašnje države.

Dok nije prispio na ovaj kotarski sud novi predstojnik u osobi poglavog savjetnika gosp. Dr. A. Perisića, vladaju jo na ovom suđu veliki nered, te su radi istoga zajinjali svi sudbeni poslovi. Sada je taj nered raslagom spomenutog gospodara odstranjen, te možemo reći, da sud sada barem redovito postoji. Kod odstranjenja tega nereda našlo se na velike ne-podobštine, koje su se dogodile od godine 1890. ovako sa strana jednog sudbenog podvornika, poznatog mačnjeg pristaša. Stvar je tako težka, da su ga onomadne digli "sa službe" kod suda u Krku i pod pritjom žandara doprijevali ovamo u izraženi zator. — Sada se vodi iztraga protiv njemu, radi velike možnosti bilo, koji manjekaju na podnešenju od 1890. godine amo, premda bijahu ti bili leži od stranaka posteno, plaćeni. O izidu iztrage hoće Vas svjedodžica obavijestiti. — Na suđu se tako učinio red; trebalo bi sada, da viša oblast posveti svoju pažnju jednom drugomu uredu u Vukovaru, gdje vladaju nezdraviti odnosi. — Nego o tome u budućem.

Iz Pazina pišu nam d. t. m. Talijanske novine javljaju, da je vlast pri-znala pravo javnosti nižoj realnoj gimnaziji sa talijanskim naukovnim jezicima, koju je talijanski odbor istarski odlučio otvoriti u Pazinu prigodom dođenja školske godine. I ovaj je dakle nepravilan i nezakonit teret, koji imao svoj izvor jedino u političkoj strančarskoj strasti naših istarskih paša, bio po »slavnoj« pesvemi potvrđen, a k tomu se nežiman suznanjem pripravljaju gospodi tršćanska, koja su pri-padala razpuštenom družtvu »Legi dei Giovani« da će buduće uvelikom broju pohoditi ovaj naš hrvatski grad i demonstrirati ovdje sa raznim Evvivi klici, neizključivo dakako, kako obično ni »Italije« ni »Umbert« i »em... ni želvi!« a to sve u svrhu, da sjajno i dostojno započete u nevu vanjupišu krvidu, koju se time na-naša ovlađujućem hrvatskomu putuštvju. Kad kompetentni faktori neće, da na put stani takvim nezakonitostim već ih dapaće potvrđujući, vredno bi bilo, da ovdje nežima našu pučanstvo pokaze u ovom prigodom, da je izključivo ono gospodarom u svojoj kući. (Bili su tamo. Op. ur.)

Novi odbor akad. liter. zabav. družava »Hrvatske« Gracu. Od tamo ju-ljuju nam, da je bio na III.-oj glavnim skupštini dno d. t. m. izabrani sljedeći odbor:

Predsjednik: med. Korsano Fran; Podpredsjednik: med. Čivilićević Budo; Tajnik: fil. Mučalo Ante; Bilježnik: jur. Šeparović Đorko; Blagajnik jur. Ivkunec Ivan; Krijnjičar: pharm. Buzolic Stjepan; Gospodar: jur. Kolene Josip; Od-borski zemljaniči: tehnič. Reizer Ivan, jur. Skorci Mihalj; Revizori: med. Spišić Božo, jur. Pavelić Stjepan, jur. Culic Jozo; Časnači: med. Herzog Rudolf, med. Santica Ante, jur. Blazicević Miroslav.

Istra pripada Italiji! U talijanskim novinama Primorju čitamo, da je u sjednici istarskoga sabora od dne 12. t. m. glasovi-zastupnik Ghera izrazil gromopučenjem govoraciju. Obrazljivo je naime svoj predlog, da se pozove cesarsku vlastu neka zahtvari izpočinjanje obiteljskih imena u župičkim matičnim Istru — na štetu dakkato starijih Talijana. On je po svoju dokazao, da je Istra čista talijanska, a one malo slavenški imena, što ih imade, to su poslavenjeni Talijani. Kad je to rekao občinski ličenik i zastupnik Ghera, biti će stalno tomu tako, da nam netreba toga dala-iztraživati. Nu nešto drugo htjeli smo u ovom mjestu iztaknuti.

Kad je ono g. Ghera svojim dje-tinjim glosom najgorozomorne je proti vlasti i proti Slavenom Istri grmio, dokazujući, da je Istra talijanska, upao mu u rješ-destni prijatelji i mili drug zast. Benatti uzklknut: Ona spada k Italiji!

Ovaj uzkljik neće dakkato zabilježiti ni saborski stenografi, ni saborski izvesti-teći, a izbjeglo je, valjda slučajno i vladini-nom zastupniku g. Alojziju Fabianiću, jer bi bio inače proti njemu stalno pro-svjedovan, il bi ga bio bar putem Kores-ponde-biro u svjet bacio.

Ovakvo je ošto taj glasoviti uzkljik ubilježen samo u nekoliko talijanskih novi-nah, iz kojih će budući povijestničar Istre morati, da erpi dokaze za talijanstvo Istre pod sami konac 20. stoljeća.

Nova zakonska osnova, o diobi ob-dine Pazin. Glasilo tršćanskih židova pri-poveda u jutarnjem izdanju od 8. t. m., da će zemaljski odbor za Istru još u ovom zasjedanju predložiti saboru novu zakon-sku osnovu za diobi mjestne občine Pazin.

Zadnja zakonska osnova, koju je pri-hvatila saborska većina god. 1898. i koju da je vlast sama zemaljskom odboru slijetovala (Ovo priznaje vredi zlati, slavna gospodnja u žutoj kući), nije dobila potvrdje, jer da bi seljaci izbornici sadnje porečne občine Pazin izgubili iz-ravno pravo izbora, kad bi "so ili bilo odilišlo od grada Pazina". Za odilišto ih od grada treba promjeniti zemaljski iz-borni red, a za tu promjenu hodo se, da su u saboru prisutne "svi zastupnici".

Sudeć dakle po tomu, kapi zemaljski odbor — suglasno dakako sa cesarskom vla-dom — predložiti takvu osnovu o diobi mjestne občine Pazin, u kojoj bi sadašnji porozitet občina Pazin nadinjavala jednu občinu, za sebe.

Željezna Trst-Poreč. Službeni list bećke vlaste donosi ministarsku naredbu, kojom se daje zemaljskom odboru za Istru koncesiju za gradnju nezakrivenog željeznicu Trst — Kopar — Izola — Buje — Motovun — Višnjan — Poreč. Koncesija tražiti do 90 godina. Upravu željeznicu prenjeti će vlast u svoje ruke. Gradnja željeznicice mora biti svršena u 4 godine. Vlada može odkupiti željezinu u svaku dobu.

Za gradnju pruge Poreč — Kanfanar nije ništa odlučeno.

Što i kako misle naši zastupnici o gradnji željeznicu Trst-Poreč i eventualno — Kanfanar, izrekli su jasno i glasno u saborskem zasjedanju od god. 1898. u Puli.

Opravdui i vujan predlog u poslu glagoljice. U zadarskoj »Hrvatskoj predlaže veleć. g. Vico Medini, obzirom na pogibeli, koji prieti našoj glagoljici u raznih hrvatskih pokrajina, da bi postojeci svedenjski odbor u Zadru razglasio pozive na svekoliko svedenstvo po svih hrvatskih zemljah i neka se sakupi podpis u što većem broju, a skupna predstavila neka se stope prije posalje ravno u Rim, odakle imatmosno poruku: faciamo ricorsi tutti, e Roma farà giustizi.« (Svi neka rekuriraju, a Rim će pravu suditi). — Predlog Medini-a došao je u dobar čas, jer nas očekuju i poslu glagoljice vrlo neugodna iz-nadjenja, ako neugložimo sve avyo sile, da tako zapričimo pobedi spletak i kletvom. Doznavajmo božu iz Bedu od posve pouzdane osobe, da odanlo izvješćuju odlučujući krugovi u Rim veoma nevoljno o pitajući, glagoljice i u obro u naših zemaljnih težnjih. Glusovi talijanskih lažliber-ralnih i irecentističkih novināh i obiljeti Primorja bolju su uslijedili i uvažavani negoli opravdani vapaj našegu pulca i mužka riječi naših erkvenih dostojanstvenika.

Ako se dake našemu svedenstvu ne-predre mrtviti orne spletak, koji pletu duštanini crkve i našegu naroda oko glagoljice, očekujmo, da će to pitanje u Rimu po našu nevoljno riscati.

Na korist naše države. Članovi »Hrvatske Štaonice u Jelsi na otoku Hvaru, da prouzrokuju osamdesetgodišnjem zaslužnog Hrira, slavnjog hrvatskog pjesnika viteza Ivana Trnskoga, smatrali su patriotskom dužnošću, da se inješto brezjavlog pozdrava učenom spomenu tužnog stanja braće u Istri, te sakupiše i poslaše dužtu sv. Cirila i Metoda 36 kruna.

Za Štrenje Iredentiza. Dne 13. t. m. otvorili su u Rimu nove prostorije zloglasnoga družava »Dante Alighieri«, ko-jemu je svrha štititi i podupirati i redentiste u austrijskih pokrajina. U novih prostorijama započeti će predavanja, kod kojih će se razpravljati o svemu, što se tiče talijanskih nrodnosti izvan Italije. Tuj će na-stojati, da predložuju javnu mniciju za Trljane izven kraljevine. Isti ministar Caneverao bio je običao, da će sudjelovati kod tih razprava. On je doduše odstupio, ali jo svakako zaučinjušto i službeno osobe pru-žaju pomoć ovakvom poduzetiju, koje je naperoeno proti susjednoj državi i ... sa-vremenu. Od kralja i kraljevice, pa sve do najvišeg činovnika — sve se zaučinile i brine za »ubige, tlačene i zamarene austrijske Talijane!«

Istarski Hrvati — viši vojnički lie-nici. U vojničkih novinah čitamo, da bijahu početkom ovoga mjeseca u časti proma-nuti istarski Hrvati i vojnički lie-nici, i to g. Dr. Šime Mandić redom iz občine Boljun, stopski nadliečnik II. razreda, imenovan je stopskim nadliečnikom I. razreda vojničkoj bolnici u Trnavi, u g. Dr. Ivan Kalčićem, redom iz Lipa u Istri, stopskim nadliečnikom II. razreda u posadnoj bol-nici u Budimpešti. Cestitamo srdačno g. žemljakom!

Udrimo po svećenicelj. U zadnje dobi ulivali su talijanska stranku oso-bito ovoga od davnina omiljenoga njih sred-stvo t. j. žudarati što, zato, u saboru, u novinama i na sastancima po hrvatskom sve-ćenstvu. Sada su, na dnevnoj redi mladi naši svećenici gg. Kazimir Mandić i Fran Jurinčić. Prvom neinog oprištiti, što pri-povida hrvatskom puku u Kastelu hrvatski, a drugomu, što neće da hrvatskoj djeći predaje našu kršćansku u Lovranu talijanski. Protiv ovomu izpuškose u istarskom saboru interpolaciju, a na onoga na-vljujući po abroniku u svojih lažnjopisih. Mi smo stali, da neće radi toga ni jednoga ni drugoga zaboljeti glava pošto nećene drugo, nego svoju svetu dužnost.

Nekloni duhom, gospodro mlada, već samo naprič za pravo i istinu, neobaziru-se na poruge i klevete orkvenih i narodnih dušama. Pri tom imaju na umu onu narodnu: »Jao vuku, za kim psi nelaju, i junaku, o kom svjet no zbori!«

Talijanska škola za hrvatsku djecu. U čisto hrvatskom selu Kmeti (koje su naši krvni protivnici u najnovije dobi prekrstili u Metti), a da im za to nitke ni prigovorio nije) občina Umag, hodo da ustroje istarski talijanski pomoćni zlostretne »Legce«.

Neki gospodin — tako prijevoda ovu-danji Zidovčić — da je tamo bio započeo podnjevničavni dječju talijansku školu, ali da je mo-ron od tuge odustati. Sada da će tamo občina Umag otvoriti talijansku pomoćnu pulku školu. Bože dragi, hodo se tamo naći koja poštana duša, koja bi onomu tužnomu puku predočila silnu pogibelj, koju mi prieti od raznarednjenja.

Odriče zahtijevano! Održana »Edi-nost« u broju od 10. t. m. pita e. k. kotařskega poglavjara i vladinog zastupnika na istarskom saboru g. Alojziju Fabiani, obzirom na glasovitu interpolaciju talijanskih zastupnika Istra radi zaplje nekojih talijanskih listova, koji su priobabilo nekoliko hrvatskih pokrajina, da bi postojeci svedenjski odbor u Zadru razglasio pozive na svekoliko svedenstvo po svih hrvatskih zemljah i neka se sakupi podpis u što većem broju, a skupna predstavila neka se stope prije posalje ravno u Rim, odakle imatmosno poruku: faciamo ricorsi tutti, e Roma farà giustizi.« (Svi neka rekuriraju, a Rim će pravu suditi). — Predlog Medini-a došao je u dobar čas, jer nas očekuju i poslu glagoljice vrlo neugodna iz-nadjenja, ako neugložimo sve avyo sile, da tako zapričimo pobedu spletak i kletvom. Doznavajmo božu iz Bedu od posve pouzdane osobe, da odanlo izvješćuju odlučujući krugovi u Rim veoma nevoljno o pitajući, glagoljice i u obro u naših zemaljnih težnjih. Glusovi talijanskih lažliber-ralnih i irecentističkih novināh i obiljeti Primorja bolju su uslijedili i uvažavani negoli opravdani vapaj našegu pulca i mužka riječi naših erkvenih dostojanstvenika.

Ako se dake našemu svedenstvu ne-predre mrtviti orne spletak, koji pletu duštanini crkve i našegu naroda oko glagoljice, očekujmo, da će to pitanje u Rimu po našu nevoljno riscati.

Na korist naše države. Članovi »Hrvatske Štaonice u Jelsi na otoku Hvaru, da prouzrokuju osamdesetgodišnjem zaslužnog Hrira, slavnjog hrvatskog pjesnika viteza Ivana Trnskoga, smatrali su patriotskom dužnošću, da se inješto brezjavlog pozdrava učenom spomenu tužnog stanja braće u Istri, te sakupiše i poslaše dužtu sv. Cirila i Metoda 36 kruna.

Za Štrenje Iredentiza. Dne 13. t. m. otvorili su u Rimu nove prostorije zloglasnoga družava »Dante Alighieri«, ko-jemu je svrha štititi i podupirati i redentiste u austrijskih pokrajina. U novih prostorijama započeti će predavanja, kod kojih će se razpravljati o svemu, što se tiče talijanskih nrodnosti izvan Italije. Tuj će na-stojati, da predložuju javnu mniciju za Trljane izven kraljevine. Isti ministar Caneverao bio je običao, da će sudjelovati kod tih razprava. On je doduše odstupio, ali jo svakako zaučinjušto i službeno osobe pru-žaju pomoć ovakvom poduzetiju, koje je naperoeno proti susjednoj državi i ... sa-vremenu. Od kralja i kraljevice, pa sve do najvišeg činovnika — sve se zaučinile i brine za »ubige, tlačene i zamarene austrijske Talijane!«

Koliko ih to staji, znaju oni sami naj-bolje, mi ćemo to već ocitati kod pla-ćenje poreza. Svakomu je jasno, da nudi-mo se zaštiti i podupirati novas za izbornu agita-ciju iz Poreča. Radi česa i odakle inuče. Ali takovi nisu svi ni u Gorici. Oni naime, koji pripadaju talijanskomu družvu »Legi della Gioventù Friulana«, koje je u istinu samo podnjevnična zloglasnog »Circolo Oberdunk« priredili su nečenojne dane izlet u Cervinjan i u Trzo, da tako ništa nevide i ništa nečuju, što se u Gorici dogodju. U talijanskomu gra-diču Trzo činili su ti za nevolju austrijski podnjevni, tjerom i dušom Oberdunkovi sramotne i veleizdajničke demonstracije protiv Austrije i za Italiju. Duša te državite demonstracije bio je zloglasni Adolf Codermatz, gradski živinor u Gorici predsjednik družva »Legi della Gio-ventù Friulana« — i možda budući načelnik u Gorici.

K izletu »Del giovanile« u Pazin. Oblasti su bile u velikoj brigii, da zaštite nepovoljne gostove pred opravdanim grijevom sa strane ozlovljenog pučanstva, te su naručile 20 oružnika da nadziru mje-ri poredak. Troškove za prenošenje tih oružnika mora snasati mjestna občinska uprava. Zar ne, da je to divno u Istri?

M. Baldosa po prečno prepunjeno pismo i jedan opat na poštu u Labincu — nu-ta je bila zatvorena do posle desete ure, te morno je čekati pošte-mestrinu na njegovom stanu.

Na 10. t. m. pošta sam osobno u 9 sati na istu poštu — bila je zatvorena.

Ustupljivo čekao sam do desete ure, ali badava; pošte-mestrin bio je po svom poslu — u joj morno, dugim nosom kući jedan kilometer i pol daleko,

Mogu svjedocima potvrditi, da sam neko zatvoren više puta uređ. e. k. pošte u Labincu u vremu, kada je morno po propisati otvoren — te prisiljen dajem to za znanje e. k. ravnateljstvu pošta i brzavom u Trstu.

Za »Bratorštinu hrvatskih ljudi u Istri« prepošao je gosp. dr. Jure Ferri, e. k. kr. sudbeni pristav u Vrgoren (Dalm.), 12. for, pobjlenjen od plenitenoga Hrvata g. P. D. Hvala!

Za državu sv. Cirila i Metoda sa-brali su domoroci i u sv. Mateju prigodom prvoga maja 5. for. Živili!

Učiteljsko društvo — Narodna Pro-svjeta za Istru obdržavati će se dne 8. junija t. g. u 10 sati u jutro u Lindaru godišnju glavnu skupštinu. Izvesti će se skupštinarne o deputaciji u Beč i Poreč, o posljednjem zasjedanju »Zavez«; g. J. Jukao predstavljati će u školi štivo: »Čvr-ček i mrav«, a g. Vinko Šepić razpravljati će o pjevanju u pučkoj školi. Ako nije koji od članova pomutnjom dobio poziv, pozivlje se ga ovim putem.

Matica Hrvatska. Posto je pre-stålo nekoliko iztisaka ovogodišnjih Ma-tičnih knjiga, primaju se još novi članovi, koji neka izvole obrnuti se na državljengrađanima. Matice Hrvatske, a u Vrgoren, slobodno i učinkovito obavljaju gosp. Antu Bogdanoviću ilikod župarom »Slovenske Štalnice« ulica S. Fran-cesco br. 2. ovdje.

Državno tajno redarstvo u Voloskom-Opatiji. Od tamo pišu nam 15. t. m. Od nečavna imademo u Voloskom-Opatiji državnu tajnu policiju, sastojecu iz dviju tajnih agenta. Bilo je od skrajne potrebe, da se je u tom pogledu providilo, jer se u Voloskom-Opatiji počelo stječati svakajih i vrlo pogibeljnih stvorova iz gladnje kraljevine preko mora. Lanjske je godine boravio ovdje kroz cieko leto anarhistični Giovagnoli, koji je javno po krmenih protidruži anarhizmu. Mislite, da ga je tkogod u tom njegovom zanima-juju smetao? Da, koješta! Otišao je odaleve na Rieku, pa tek kad je tamo počinio ne-kakvih prevara, te je uslijed toga bio u-alesen, odkrili su u njemu pogibeljnog anar-histu! Zbivalo se i zbirava se još, da talijanski radnici vraćaju se cestom iz Opatije u Volosko po svršenoj radnji pjevanju na glas »Inno a Casserio« bez da ih tko muti. Kako rekoh, bilo je skrajno vrije, da se malko prizeti na to potepuće. Neznam pak da li će to biti sada bolje nebudu li tajni redari vršili zdušanju svoju službu. Kako kamo još imamo jedan se od njih baviti posve drugim poslovom, tako n. pr. sakuplja veterane, izdaju u svu svrhu proglašće idu-što je sve u uštrb njegovoj službi pak dvojimo, da će ni sada biti bolje. — Sa-kupljanjem veterana — sto je i patriotski i hrvatski red, neka se bavi drugi, konu-to službu dopušta.

U Primorju nečima iredente — tako tvrde stanoviti krugovi, a pošto je uzaludno slikepm otvarati oči, pustimo ih u tom gladkom sanjarenju, al u to valja ipak, da zabilježimo radi potonstva ono, što se okolo nas dogodja. Prošloga mjeseca otkrili su svečanim načinom spomenik caru i kralju Franu Josipu I. u Gorici. Kod svečanosti djevelovali su svi krugovi, koji patriotski čine. Ali takovi nisu svi ni u Gorici. Oni naime, koji pripadaju talijanskomu družvu »Legi della Gioventù Friulana«, koje je u istinu samo podnjevnična zloglasnog »Circolo Oberdunk« priredili su nečenojne dane izlet u Cervinjan i u Trzo, da tako ništa nevide i ništa nečuju, što se u Gorici dogodju. U talijanskomu gra-diču Trzo činili su ti za nevolju austrijski podnjevni, tjerom i dušom Oberdunkovi sramotne i veleizdajničke demonstracije protiv Austrije i za Italiju. Duša te državite demonstracije bio je zloglasni Adolf Codermatz, gradski živinor u Gorici predsjednik družva »Legi della Gio-ventù Friulana« — i možda budući načelnik u Gorici.

K izletu »Del giovanile« u Pazin. Oblasti su bile u velikoj brigii, da zaštite nepovoljne gostove pred opravdanim grijevom sa strane ozlovljenog pučanstva, te su naručile 20 oružnika da nadziru mje-ri poredak. Troškove za prenošenje tih oružnika mora snasati mjestna občinska uprava. Zar ne, da je to divno u Istri?

Uzoran red na e. k. pošti u Labincu kod Vlžnade. Na 8. t. m. poslio sam momka

I vrednjati u vlastitoj koci, pa jes k tomu placati troškove? Nije dobro, ako se kod takvih odnosaja čulo glasova, da se prekinu brižnjave žice i činom ukroti bezopasnost izazivaca.

Kod pozdrava izletnika iz nešto hrvatske dječurije stekao si osobitih zaštite učitelj i privremeni ravnatelj hrvatske pukke škole. Br. u n. 1. i 2. Č. Su jednog skode čive djevojke jo straju su malih orljenih belim zastavama, a jednu u sredini sa zelenom posudom i gramom. Medju njima pak nas Brunno in hanor se i rom i deraj se, da ga bilo moliči žuti. Talijani ga htale, da to je pravil tečaj, a mi to prihvatili smo, da ga pokrajinski odbor uzmo u osobiti obzir kod podižljivanja zastope i nek školske abilitati uvide da će doći do onoga, što se namjerava, da upravo naime ona skola Jadra škola, od kakve, kakvom postaje!

Sreslovenski sastanak krčansko-socijalnih radnika vršiti se će dne 25. maja u Ljubljani. Tom prigodom ustanoviti će se Ljubljanski savez svih slovenskih krčansko-socijalnih radnika i blagosloviti društveni zastavu.

Možeg radničkih i drugih društava običalo je sudjelovati korporativno ili po deputacijama. Svećanstvo ta biti će sudeđe po priravljaju.

Primili smo sa zadovoljstvom sl. glavarsku občine, Jelisane; Poročilo o sejma občinskoga zastopa, u Jelisanu dne 1. januara i 18. aprila.

Eto i rodoljubna občina, Jelisan sledi krasan primjer občine Kastav u izdavanju izvještaja.

Porezali im tršće. Jednomu inačemu posjedniku iz okolice koparske logore su koparski talijani vidjeli na početku sa borovanja u društvu naših zastupnika, po rez o mri je netko 60 tira. Ovo, mislu statio počinili odlični Sloveni ili Hrvati, i za to sući o tom mrdnju porezak, i hrvati.

Priut! Sram, ga bilo! Op. Ured. 10

Sjetite se
"Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru!

Listica uredničtva.

Gosp. T. I. Onaj razgovor doći će bolje kad budu raspisani izbori Zdrave?

Gosp. N. N. Boljun. Radi preobliknosti građiva moralo je da danni izostati. Zdrave!

Gosp. N. N. Višnjan. Ostalo u budućem broju. Da ste nam zdrave!

Gosp. L. a v. Nismo dospijeli sva pročitati. Zdrave!

Gosp. D. I. S. I. Nejasno talijanskih pjesama — makni i bile proti Talijanu. Zdrave!

Podgradska posojilnica in branilnica registrirana zadružna z dometnim potroškom.

St. 59.

Vabilo

na
občni zbor
Podgradske posojilnice in branilnice

registrirane zadružne z dometnim potroškom
ki bode

v Podgradu
dne 28. maja 1899. ob 2 hr. pol už pop.
v zadružni pisarni.

DNEVNI RED:

1. Poročilo starešinstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Potrjenje letnega računa.
4. Določitev nagrad, odškodnin in daril v smislu § 20 zadružnih pravil.
5. Izvolitev starešinstva, nadzorstva in razsodništva.
6. Eventualni predlogi.

Pod grad, dne 15. maja 1899.

Staresinštvo.

Opozka: Ako bi ob določeni urini ne bi zaštojan v smislu § 49 zadružnih pravil zakoniti broj zadružnikov, obdržaval se boste obični zbor, z istim državom redom, jati dan ob 3. uru popoldanu, kateri eme brez pogojno sklepali.

Poslovni broj 5.3.19
Po predlogu: Šte pi. 6. P. r. z. a. To-
betov po dr. Janežiću u Voloskom proti-
Juretiči Susanj od odn. nj. ležejoi ostav-
zat. po kuratoru dru. Stangeru, biti
dne 3. julija 1899. p. podne na 11 sati u
sobi br. 13 u Voloskom dražbi nekretni-
nina L. gr. al. br. 272 k. u Bregi.

Nekretnine, što se stavljajo na dražbu, pricjevaju se na 648.17. n. u
Najmanju ponuda iznosi for. 419.82. n.
izpod ovog iznosa ne prodaje se.

Dražbeni uvjeti i isprave odnose se, sa nekretnine (izvadak, zemljopisna, lipoteka, izvadak, katastra, zapisnicu o procjeni itd.) mogu se razgledati kod dolje nazvanih suda, kroz ureduke iste u sobi br. 3. Pravilo, što bi dražbiti učinila nadopuštenom, imaju se prijaviti sudu najkasnije u danu dražbenog rođista, prije nego je započeo dražba, jer juče ti prava neće se više moći isticati u pogledu samih nekretnina.

Lica, za kojih su sudi osuđivana ili će se tekom dražbenog postupka proučavati prava ili tereti na nekretninu, koje nestanjuju u području dolje, naznačenom s suda, ili nijesu naznačena, kakva punomoćnina, nastanjenog u mjestu suda, olzmaniti će se o daljinu zgođena dražbenog postupka sumo logarom, kada će se na Sudu pribitij u danu dražbe.

C. I. kolikor sud Volosko, od 6. VI.

dne 2. maja 1899.

Pravilnički i državni

članovi i državni